

Eu-rahoitusmahdollisuuksien selvittäminen Kajak-kohteisiin

Eu-rahoitusmahdollisuuksien selvittäminen Kajak-kohteisiin

RAPORTEJA 3 | 2023

EU-RAHOITUSMAHDOLLISUUKSIEN SELVITTÄMINEN KAJAK-KOHTEISIIN

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Taitto: Ramboll Finland Oy / Aija Nuoramo

Kansikuva: Ramboll Finland Oy / Kimmo Järvinen

ISBN 978-952-398-113-3 (PDF)

ISSN 2242-2854 (verkkajulkaisu)

URN:ISBN:978-952-398-113-3

www.doria.fi/ely-keskus

Sisältö

1.	Johdanto	2
2.	Ennen rahoituksen hakemista huomioitavia asioita	3
3.	Rahoitusvaihtoehdot	5
4.	Rahoitus LIFE-ohjelman kautta.....	6
4.1.	Hankkeen omarahoitusosuus.....	7
4.2.	LIFE-hakujen jakautuminen painotusalueittain	8
4.2.1.	LIFE-Environment	8
4.2.2.	LIFE-Nature	9
4.2.3.	LIFE-Climate	10
4.3.	Konsortio	10
4.4.	Hakemusohjan esittely.....	11
4.4.1.	Työpaketit	11
4.4.2.	Tavoitteet ja raportointi	12
4.4.3.	Hakemuksen arviointikriteerit.....	13
4.5.	Hakemuksen avainsuoritusindikaattorit.....	15
4.6.	Hyväksyttävät kustannukset	15
4.7.	Grant agreement	16
5.	Horizon.....	17
6.	Innovation fund	18
6.1.	Eroavaisuudet LIFE-hakuun	18
7.	Just transition mechanism	19
7.1.	Eroavaisuudet LIFE-hakuun	19
8.	ERDF/EAKR	20
9.	Esimerkkejä mahdollisista hankkeista.....	21
9.1.	Pintapeitto- ja pintaeristerakennemateriaalit.....	21
9.2.	Vesien seuranta, hallinta ja puhdistaminen.....	21
10.	Yhteenveto.....	22
11.	Lähteet	23
12.	Kuvailulehti.....	26

Liite 1: Esimerkkitapauksia EU-LIFE rahoitusta saaneista hankkeista Euroopassa kaivostoimintaan liittyen

Liite 2: Rahoitusten soveltuvuus kohdekohtaisesti

1. Johdanto

Kaivoksia on hylätty ja suljettu aikaisemmin menetelmillä, jotka eivät vastaa nykyajan ympäristö- ja turvallisuusvaatimuksia. Vuoden 2006 EU:n kaivannaisjätedirektiivi edellytti jäsenvaltioita laatimaan päivitettävän luettelon käytöstä poistetuista ja hylätyistä kaivannaisjätealueista, jotka aiheuttavat vakavaa haittaa ympäristölle tai joista voi aiheutua vakava uhka ihmisten terveydelle tai ympäristölle. Edellytetyn luettelon laatimisen toimeenpanemiseksi käynnistettiin Suomessa KAJAK-projekteja ja hankkeita. Nyt meneillään olevassa Pirkanmaan ELY-keskukseen keskitetyssä KAJAK-hankkeessa selvitetään suljettujen ja hylättyjen kaivannaisjätealueiden riskejä sekä tarvittaessa kunnostetaan kohteita riskiperusteisesti. Tavoitteena on saada vanhojen kaivannaisjätealueiden ympäristö- ja terveysriskit kestäväällä tavalla hallintaan. Suomen kansallisessa luettelossa on 31 kohdetta ja se on päivitetty viimeksi tammikuussa 2020. Eri vaiheissa olevia tutkimuksia tai ennallistamista on käynnissä 12 kohteessa, ja näiden osalta vastuutaho on tiedossa. Kohteista 19 edellyttää tämän hetken tietojen mukaan jatkotoimenpiteitä, kuten vähintään seurantaa.

Tässä selvityksessä käsitellään KAJAK-hankkeen kohteiden mahdollisia EU-rahoituskanavia sekä luodaan esimerkkien avulla viitekehys rahoitushaun vaiheista. Näitä sidotaan yleisellä tasolla KAJAK-hankkeiden toteutusprosessin vaiheisiin (seuranta, selvitys ja kunnostus).

Jo ennen rahoitushakemuksen laatimisen aloittamista on hyvä kartoittaa ideoita, lähtötietoja ja perusteluja, joiden avulla luoda toimiva konsepti. KAJAK-hankkeen seuranta- ja selvitysvaiheissa on jo tuotettu runsaasti hyödyllistä taustatietoa, joka on hyödynnettävissä hankehakemuksen laadinnassa. Laadittujen riskinhallintatoimenpide-edotusten pohjalta on mahdollista kehittää innovatiivisia ratkaisuita, joita voidaan hyödyntää EU-rahoitushakemusta laadittaessa. EU-rahoitusta haettaessa tulisi hankkeessa olla jotain uutta ja/tai innovatiivista, jonka avulla voidaan luoda kestävämpää tulevaisuutta esimerkiksi vähentämällä päästöjä verrattaessa käytössä olevaan tavanomaiseen menetelmään.

Tässä selvityksessä tarkastellaan etenkin LIFE-ohjelman rahoitusta sen laaja-alaisuuden ja mukautuvuutensa vuoksi, mutta muitakin EU-rahoi-

tuskanavia ja niiden soveltuvuuksia tarkastellaan lyhyesti. Selvityksessä ei pyritä luomaan valmista konseptia hakemusta varten, vaan selventämään rahoitushakemuksen vaiheet sekä tuomaan esille hyvän hakemuksen tunnusmerkkejä. Eri vaiheissa tehtävät toimenpiteet esitetään esimerkkien avulla kronologisessa järjestyksessä.

PIRELY on tilannut selvityksen Ramboll Finland Oy:ltä. Selvitystä on ohjannut ryhmä, johon ovat kuuluneet Nina Lehtosalo, Ympäristöministeriö, Ari Nygrén PIRELY ja Kari Pyötsiä PIRELY.

2. Ennen rahoituksen hakemista huomioitavia asioita

KAJAK-hanke on laaja, sillä aiemmin tehdyistä KAJAK-selvityksissä tuloksena on tunnustettu 19 tarkempia kohdetutkimuksia vaativaa isännätöntä kaivannaisjätealuetta, joille tehtävien selvitysten perusteella laaditaan kunnostussuunnitelma tai mikäli riskinhallintatoimenpiteille ei arvioida olevan tarvetta, voidaan kohteet poistaa kansallisesta luettelosta. KAJAK-kohteet sijaitsevat eri puolilla Suomea, usean maakunnan sekä ELY-keskuksen alueella. Alueiden erilaisuuden ja hajanaisuuden vuoksi yhden ison kaikki kaivannaisjätealueet kattavan EU-rahoitteisen hankkeen laatiminen ja toteuttaminen on todella haastavaa. KAJAK-kohteet olisikin hyvä jakaa pienemmiksi kokonaisuuksiksi, joko alueellisesti tai aikataulullisesti samoissa vaiheissa oleviin. Tällaisille kokonaisuuksille EU-rahoitushakemusten laatiminen olisi selkeämpää. Toisaalta myös suurempien yksittäisten kohteiden, kuten Outokumpu, pilkkominen pienempiin osiin voi helpottaa hankkeen suunnittelua ja toteuttamista alue kerrallaan.

Jotta kohde voi edetä KAJAK-hankkeessa, vaatii se luvan maanomistajalta. Rahoitushakemuksen laadinnan aikana olisi hyvä olla jo olemassa ympäristölupa¹, tekninen suunnitelma sekä yhteistyöverkosto konsortion luomiseksi. Hakuvaiheessa ei vielä edellytetä voimassa olevaa ympäristölupaa, vaan riittää että hakuprosessi on käynnissä.

KAJAK-hankkeen yhtenä tavoitteena on laatia kohdekohtainen kunnostussuunnitelma kullekin riskinhallintatoimenpiteitä vaativasta kaivannaisjätealueesta, jotka on määritetty kunnostustarpeen arvioinnissa. Jo kunnostussuunnitelmaa laadittaessa koetoiminta ja pilotointi tulisi ottaa huomioon. Se voi tapahtua esimerkiksi siten, että jo lähtökohtaisesti suunnitellaan rakenteet kiertotalouden periaatteiden mukaisesti niin, että niissä voidaan mahdollisuuksien mukaan korvata uusiomateriaaleilla tavanmaisia materiaaleja. Ylijäämämaan hyödyntäminen lasketaan myös uusiomaanrakentamiseksi, jolloin ylijäämämaiden hyödyntäminen on mahdollista, kunhan ne täyttävät peittoraken-

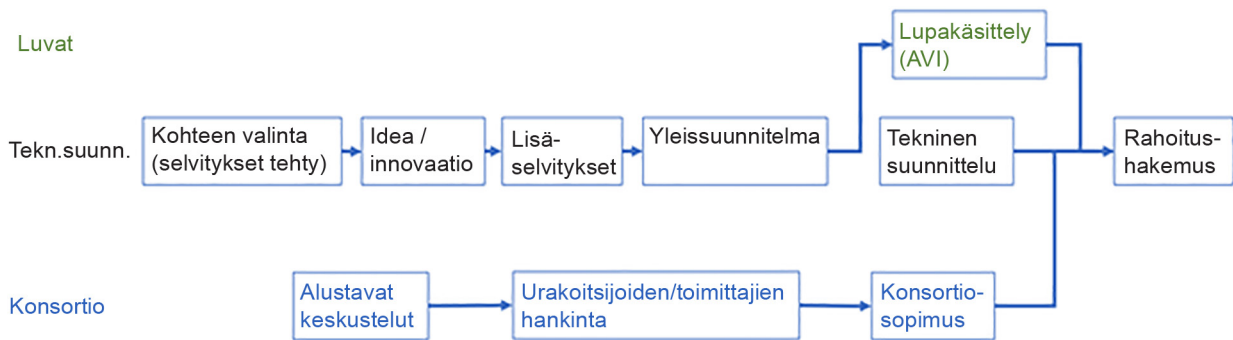
teiden laatuvaatimukset. Kunnostussuunnitelmaan voi sisällyttää myös optio korvaavien materiaalien ja ympäristöä säästävien ratkaisuiden hyödyntämisestä, jolloin vältetään myöhemmin tapahtuvalta materiaali- ja rakenneratkaisuiden uudelleen luvittamiselta. Esimerkiksi kunnostussuunnitelmaan voi sisällyttää tulevaisuutta varten mahdollisen vaihtoehtorakenteen.

Vaihtoehtoratkaisun mahdollisuus tulisi huomioida jo hankkeen luvitusvaiheessa, jotta ei hidastettaisi tai estettäisi näiden käyttöä tulevaisuudessa liian rajatun luvan vuoksi. Jos kunnostustoimenpiteille olisi saatu ympäristölupa, mutta lupamääräyksillä rajataan materiaaliratkaisut hyvin tiukasti, voi esimerkiksi EU-hankkeen sovittaminen olla hankalaa. Muutoksen hakeminen ympäristölupaan viivästyttää projektia. EU-hankkeen toteutukseen tarvittavan luvan puuttuminen hakuajana voi heikentää hakemuksen mahdollisuuksia tulla valituksi.

Kohteisiin soveltuvien innovaatioiden kartoittamisen aloittaminen jo selvitysvaiheessa mahdollistaa kunnostussuunnitelman laatimisen niiden ympärille. Samalla voidaan toteuttaa mahdolliset innovaatioiden toteutuksen vaatimat lisäselvitykset, jolloin innovatiivisten ratkaisuiden luvittaminen voidaan käynnistää hyvissä ajoin ennen varsinaisen rahoitushakemuksen laatimista. Innovaatio voi olla toteutusasteeltaan eri vaiheessa oleva riippuen haettavasta rahoituskanavasta. Innovaatio-rahastolla rahoitetaan innovaation ensimmäisten kenttäkokeiluiden aloittamista, kun taas LIFE-rahoitus on tarkoitettu innovaation kokeiluiden skaalaamiseen suurempaan demonstraatiomittakaavaan sekä markkinaosuuden luomiseen.

Edellä kuvatut rahoitushakemusta edeltävät valmistelevat toimet on esitetty kuvan 1 kaaviossa.

¹ Tässä selvityksessä käytetään yleistermiä ympäristölupa. Eri tapauksissa ympäristönsuojelulain (YSL) mukainen ympäristölupapäätös voidaan korvata päätöksellä pilaantuneen maan puhdistamisesta (YSL 136§) tai ns. koetoimintapäätöksellä (YSL 31 §)

Kuva 1 Esimerkki rahoitushakemusta edeltävistä toimista.

Hyödynnettäviä uusiomateriaaleja voi hakea tarjousten mukaan tai ilmoittaa materiaalitarpeen Motiva Oy:n ylläpitämässä Materiaalitori-palvelussa. Ennakointi on eduksi suurien materiaalmäärien kanssa, jotta kysyntä ja tarjonta kohtaisivat mahdollisimman hyvin. Ilmoitukseen voi määritellä toivotun ajankohdan projektin etenemisen mukaan. (YM, b2022)

3. Rahoitusvaihtoehdot

EU:lla on useita rahoituskanavia, joiden kohde, hakumenetelmä ja rahoitusosuuden pääpiirteet on esitelty taulukossa 1. Rahoituskanavat on suunnat-

tu eritarkoituksiin ja erilaisiin toimenpiteisiin, joten parhaiten juuri kyseiselle hakkeelle soveltuvan kanavan valinta riippuu sen luonteesta.

Taulukko 1 EU-rahoitusmahdollisuudet ja tärkeimmät tiedot (kokonaisbudjetit vuoden 2022 hakujen mukaan).

Rahoituskanava + budjetti	Tarkoitus/kohde	Hakemuksen rajaus	Rahoitusosuus	Ajankohta	Hakukanava
LIFE-Nature 2-12 milj.€	Luonnonsuojelu ja uhanalaisten lajien elinympäristöjen ylläpito.	Vaatii suojeltavan alueen.	60 % mutta tapauskohtaisesti voi olla suurempikin.	Haut julkaistaan yleensä toukokuussa ja hakemus on jätettävä lokakuussa.	Euroopan komission funding and tenders portalin kautta.
LIFE-Environment 2-10 milj.€	Ympäristön säästäminen, kierto-talous, vihreää siirtymä, energiatehokkuus	Melko avoin ja vapaamuotoinen. Helposti sovellettavissa.			
LIFE-Climate 1-5 milj.€	Ilmastonmuutoksen torjuminen tai sopeutuminen	Hankkeessa olta-va hiilensidontaa tai varastointia.			
Horizon <2 milj.€	Innovaatiot, pilottitestausta, tuotteistus	Tapauskohtaisia ja tarkasti rajattuja aiheita.	50-100 % Hankkeen luonne vaikuttaa.	Useita hakuja julkaistaan läpivuoden ja ne sulkeutuvat tapauskohtaisesti.	
Innovation fund small scale 2,5-7,5 milj.€ Large scale > 7,5 milj.€	GHG päästöjen vähentäminen. Innovaatioiden toimivuuden toteamista.	Yksi haku, johonkin rajattuun aiheeseen.	60 %	Haku julkaistaan epäsäännöllisesti ja sulkeutuu noin 5kk kuluttua.	
Just transition mechanism >25 milj.€	Ilmastoneutraaliustavoitteisiin pääsemistä tukevat toimenpiteet.	Yksi haku.	50-75 % Riippuu alueen kehityksen asteesta.	Haku aukei heinäkuussa 2022 ja hakemuksen voi jättää 11 syyskuuta 2025 asti.	
EAKR Euroopan aluekehitysraha-asto 10000 – x00000€	Vähentää haja-asutus alueiden taantumisen aiheuttamaa eriarvoisuutta.	Paikallisen ELY-keskuksen laatiman haunkohteen mukainen.	Kehittämishankkeet 60 % ja investointihankkeet 50 %.	Julkaistaan tarpeen mukaan ympäri vuoden.	EURA 2021 palvelu

4. Rahoitus LIFE-ohjelman kautta

LIFE-ohjelma on Euroopan unionin rahoitus kanava, jonka avulla toteutetaan EU:n vihreän kehityksen ohjelmaa (A European Green Deal). Ohjelman rahoitus tulee Euroopan komissiolta, jonka alaisuudessa toimiva CINEAN (European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency) on ohjelman toimeenpanoviraston. Nyt voimassa oleva LIFE-ohjelman ohjelmakausi on 2021–2027 ja sen kokonaisbudjetti on 5,4 miljardia euroa. Rahoituksen tyyppi on avustus, jota voidaan hakea kaikista jäsenvaltioista. (*EU-rahoitusneuvonta, 2021*) Tavanomaisesti Life-ohjelman hankkeet ovat kokonaisbudjetiltaan 2-10 miljoonaa euroa, mutta hankkeet voivat myös olla tätä suurempia tai pienempiä. Budjettia suunniteltaessa on syytä huomioida, että hankehakemuksen yksi arvioitava kriteeri on Euroopan komission siitä saama vastine rahalle. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että isomman budjetin hankkeesta on saatava enemmän hyötyä irti kuin pienemmän budjetin hankkeesta. Liitteessä 1 on esitelty esimerkki hankkeita, jotka liittyvät kaivostoimintaan ja kaivosalueiden kunnostamiseen. Niiden kokonaisbudjetit ovat olleet 1 500 000 – 3 000 000€.

LIFE-rahoitus on tarkoitettu hankkeille, jolla pyritään myötävaikuttamaan EU:n ympäristötavoitteiden toteutumiseen. Rahoitus fokuoituu usein uusien menetelmien ja käytäntöjen pilotointiin sekä demonstrointiin. Hankkeilla voidaan myös tavoitella uusien toimintatapojen vakiinnuttamista. (*EU-rahoitusneuvonta, 2021*)

Rahoitusta voi hakea vuosittain Euroopan komission ylläpitämän funding and tenders-portaalissa (<https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>) julkaistavien hakujen (CALL) kautta. Haut jakautuvat osa-alueisiin, jotka on esitelty tarkemmin kappaleessa 4.2. haussa määritellään, millaisiin toimiin rahoitusta ollaan ohjaamassa sekä mitä rahoitettavien hankkeiden halutaan tavoittelevan tai ratkaisevan. Yksittäinen haku on jakautunut usein muutama alaluokkaan tavoitteiden mukaan. Hakuprosessi on englanninkielinen, mutta hakemuksen voi kirjoittaa kaikilla EU:n virallisilla kielillä. Vuonna 2022 suurin osa hausta julkaistiin pääasiassa 17.5.2022 ja yksivaiheisen haun hakemukset oli jätettävä 4.10.2022 men-

nessä. Hakuaika ajoittuu pääsääntöisesti vuosittain tälle välille, noin kuukauden tarkkuudella.

Rahoitusosuus tavanomaisessa Standard Action Projects-hankkeissa on vähintään 60 % hyväksyttävistä kustannuksista. Se voi olla myös 95 %, mutta näin korkean rahoitusasteen projektit ovat hyvin spesifisiä ja tarkoitettu ratkaisemaan jokin komission erityisen tärkeäksi kokema haaste. Esimerkiksi vuoden 2022 haussa puhtaaseen energiaan siirtymistä tukevien hankkeiden rahoitusosuus oli 95 %. Myös muut rahoitusosuudet tältä väliltä (esim. 67 % tai 75 %) ovat mahdollisia, mutta vaativat aina jonkin erikoisehdon täyttymisen. Rahoitusosuus on kerrottu kunkin CALL:n yhteydessä. Hyväksyttävien kustannusten määritelmä on esitelty tarkemmin kappaleessa 4.6. Rahoitus maksetaan toteutuneita kuluja vastaan, eli hankkeen koordinoitsijan on esitettävä maksutosite tai lasku ennen kuin hyvitys maksetaan. Toteutuneet kulut on kuitenkin pidettävä hanketta haettaessa tehdyn budjetin mukaisina. Kulujen hyväksyntä alkaa rahoituksen myöntämisestä. Periaatteessa myös kuluja, jotka ovat muodostuneet hankehakemuksen jättämispäivämäärän ja hakemuksen hyväksymisen välillä voidaan rahoittaa tapauskohtaisesti, kunhan ne voidaan perustella hyvin ja ovat selkeästi osa projektia. Hanketta ei kuitenkaan kannata aloittaa ennen positiivista rahoituspäätöstä, jos se on suinkin mahdollista.

Rahoitusta haetaan yleisimmin konsortiona, johon tavallisimmin kuuluu 3-7 partneria. Rahoitusta voi hakea myös yksi toimija, mutta se on harvinaisempaa. Konsortio koostuu hankkeen toteutuksen kannalta tärkeimmistä tahoista, jotka kykenevät toteuttamaan hankkeen. Esimerkki partnereita ELY-keskuksen lisäksi ovat maakuntaliitot, kunnat, oppilaitokset, urakoitsijat, suunnittelutoimistot tai/ja materiaalintuottajat. Toimivan konsortion muodostamista ja kriteerejä käsitellään tarkemmin kappaleessa 4.3.

Hakemus tehdään Euroopan komission valmiiksi laatimaan pohjaan, joka on kaikille hakijoille sama. Hakemus pohja päivittyy hieman vuosittain, joten on syytä hakea uusi pohja haun julkaisun yhteydessä, sekä varmistaa hieman ennen hakemuksen jättämistä, ettei pohjaan ole tullut hakuaikana muu-

toksia. Väärällä tai vanhentuneella pohjalla jätetty hakemus voidaan hylätä. Hakemuksessa on kerrottava tarkasti hankkeen tavoitteet ja sen avulla saatavat hyödyt sekä tekninen toteutustapa. Ha-

kemuksen liitteeksi tulee yksityiskohtainen budjettilaskelma, jossa tulee esittää eriteltynä kussakin hakkeen vaiheissa käytettävän työvoimakustannukset sekä muut kulut ja hankinnat.

kuukaudet	8	7	6	5	4	3	2	1	0
Alustavat keskustelut konsortion mahdollisten osapuolten kanssa									
Neuvottelut mukaan lähtevien osapuolten kanssa									
Konsortiosopimus									
Ulkopuolinen osarahoitus									
Hankkeen ideointi									
Kohteiden valinta									
Sopimukset maanomistajien kanssa									
Mahdolliset lisäselvitykset									
Yleissuunnitelma									
Ympäristölupahakemus (ei tarvita välttämättä, riippuu kohteesta)									
Haunjulkaisu ja haettavan aihepiirin valinta									
EU-hakemuksen laadinta									
Hakemuksen jättäminen									

Kuva 2 Karkea kaavio LIFE-rahoitushakemuksen laatimisen etenemisestä kuukausittain sen jättämiseen.

Kuvassa 2 on esitetty karkea LIFE-rahoitushakemuksen laatimisen tehtävät sekä toimenpiteet ja niiden sijoittuminen aikataulullisesti. Rahoitushakemuksen laadinnassa on kaksi kiintopistettä: haunjulkaisu ja haunsulkeutuminen. Aikataulu lasketaan ”takaperin” haun sulkeutumisesta, jolloin hakemus on viimeistään jätettävä. Toinen kiintopiste on haun julkaisu, jonka jälkeen voidaan laatia yksityiskohtaisemmin asiakirjoja sen mukaan, miten haku on hakemuskerralla kohdennettu. Ideointia ja alustavia keskusteluita voi tehdä aiemminkin kuin on kuvassa 2 esitetty. Mikäli haku julkaisunyhdydessä ei ole tunnistettavissa sopivaa alaluokkaa ei ideointi ja alustavat keskustelut mene hukkaan, mikäli aikataulu antaa myöden lykätä hakemusvalmisteluita

seuraavan vuoden hakuun saakka, jolloin alaluokkien aiheet voivat olla paremmin hankkeeseen sopivia. Myöskään hakemuksen laadintaan käytetty työ ei mene hukkaan, vaikka hakemusta ei hyväksyttäisikään ensimmäisellä kerralla, sillä tuotettua materiaalia voi hyödyntää seuraavan vuoden haussa.

4.1. Hankkeen omarahoitusosuus

Rahoitusosuuden ollessa 60 % jää 40 % hankkeen kustannuksista rahoitettavaksi muuten kuin EU:n kautta. Tämä osuus voidaan kattaa joko omarahoit-

teisesti tai ulkopuolisella yhteisrahoituksella. Rahoittaviksi tahoiksi soveltuvat kaupungit, kunnat ja yritykset kuten laitevalmistajat tai materiaalityöntekijät. Yhteisrahoitus todistetaan LIFE hakuvaiheessa ”Cofinancing Declaration” lomakkeen avulla, johon kirjataan rahoittava organisaatio, sen osoite sekä summa. Ilmoitus allekirjoitetaan ja leimataan rahoittavan tahon toimesta. Jokainen ulkopuolinen osarahoittaja allekirjoittaa oman lomakkeensa. Konsortion jäsenen omarahoitusosuutta ei tarvitse hakuvaiheessa taata allekirjoituksella, vaan rahallinen sitoutuminen varmistetaan grant agreement vaiheessa. Ainoa käytännön rajoitus jäljellejäävälle osuudelle on, että rahoitus ei saa tulla suoraan EU:lta esimerkiksi toisen hankkeen kautta.

Ympäristöministeriö tukee ehdollisesti avustuksien tai rahoituspäätöksin (30 000€, 50 000€) kilpailukykyisinä pitämiään LIFE-hankkeita, jotka palvelevat ympäristöministeriön strategiaa (YM, a2022). Ympäristöministeriö myöntää rahoituksen vasta hakemuksen tullessa valituksi, mutta rahoituksen voi ottaa huomioon hanketta budjetoitaessa.

4.2. LIFE-hakujen jakautumisen painotusalueittain

Perinteiset LIFE-hankkeet ovat nimeltään Standard Action Projects SAP. SAP-hakemukset ovat hakemusohjan suhteen avoimempia kuin muut LIFE-haut. SAP-hankkeet on jaettu kolmeen pääkategoriaan, jotka ovat ilmasto (climate), ympäristö (environment) ja luonto (nature). Muut haettavat kategoriat on jaettu sen mukaan, onko hanke hallinnollinen (governance), strateginen (strategic) vai tarkoitettu avustamaan suurempien hankkeiden hakemista (technical assistance preparation). Suuremmat hankkeet ovat kansallisia tai monikansallisia. Suuret hankkeet ovat strategisia luontoprojekteja (Strategic Nature project SNAP) tai integroituja projekteja (Strategic Integrated Projects SIP). Strategisten projektien tavoite on esimerkiksi toteuttaa Euroopan unionin luonnonsuojelun ja monimuotoisuuden tavoitteiden saavuttamista kohdemaassa tai muuttaa ja ohjata lainsäädäntöä siten, että se tukisi esimerkiksi Euroopan ilmastotavoitteita. Tämä haku kategoriat ovat usein jakautuneet vielä haun sisällä alaluokkiin painotusalueittain, joilla rahoitusta pyritään kohdentamaan kyseiseen toimintaan.

LIFE-haku voi olla yksivaiheinen (single-stage) tai kaksivaiheinen (two-stage). Esimerkiksi vuonna 2022 SAP-haut ovat olleet yksivaiheisia ja SIP-haut kaksivaiheisia. Isot hankehaut ovat yleensä kaksivaiheisia, mutta pienempien hakujen, kuten SAP, vaihteellisuus kannattaa tarkistaa haun julkaisun yhteydessä. Euroopan komission laatimassa pohjassa on kerrottu, mitkä kohdat tulee täyttää kaksivaiheisen haun ensimmäisessä ja mitkä täytetään vasta toisessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa esitellään konsepti ja sen toteutus sekä hankkeen aikaansaamat vaikutukset. Näiden perusteella valitaan hakemukset, jotka etenevät toiseen vaiheeseen. Mikäli hakemus etenee toiseen vaiheeseen, täytetään hakemusohjaan lopputkin siinä olevat kohdat. Toisessa osassa esitetään tarkemmin esimerkiksi vaikutusten levittämistä hankkeen ulkopuolelle, lisätään budjetti ja rahoittajat. Yksivaiheisessa haussa kaikki tiedot jätetään yhdellä kertaa. Myös useampivaiheinen haku voi olla mahdollinen, mutta se on LIFE-hankkeissa harvinaisempaa.

Normaalin SAP-hankkeen maksimikesto on 10 vuotta. Näin pitkää hanketta ei kuitenkaan suositella haettavaksi suoraan vaan hanke olisi hyvä suunnitella kestoaltaan esimerkiksi viisi vuotiseksi. Tällöin jää mahdollisten viivästymisten varalle riittävästi aikaa, jotta hanke saadaan vietyä loppuun 10 vuoden kuluessa sen aloituksesta. Lisäaikaa haetaan komissiolta samaan tapaan kuin muitakin muutoksia muutoshakemuksen amendment avulla. Muutoshakemukseen täytyy perustella, miksi muutosta haetaan.

4.2.1. LIFE-Environment

LIFE-hakuvaihtoehdoista KAJAK-hankkeen kunnostus- ja riskienhallintavaiheisiin soveltuvat erityisesti SAP-hankkeet niiden laajan soveltuvuuden, sekä bottom-up periaatteensa vuoksi, jolloin haki ja suunnittelee hankkeen toteutuksen. Tarkemmin SAP-ENV eli ympäristötoimenpiteisiin suunnattu haku, joka oli vuonna 2022 suunnattu esimerkiksi kiertotaloutta edistävien hankkeiden rahoittamiseen. Painotusalueet vaihtelevat hiukan vuosittain hakujen sisällä, joten hakukanavan sopivuus on hyvä varmistaa hakujen julkaisun yhteydessä.

Jätealueiden pintapeitto- ja pintaeristerakenteet vaativat massiivisia määriä rakennusmateriaaleja. Rakenteet on tehty tavanomaisesti käyt-

täen paikallista moreenia. Kunnostustoimenpiteitä vaativissa KAJAK-hankkeen kohteissa peittorakenteet ovat pääsääntöisesti kokonaan tekemättä tai toteutettu puutteellisesti. Esimerkkinä tässä selvityksessä kunnostustoimenpiteistä käytetään pääsääntöisesti kaivannaisjätealueen suojakerroksen parantamista uusiomateriaaliratkaisuilla, joka on yksi riskienhallintaratkaisuita muiden joukosta. Ympäristöaihe-haun mukaiset kunnostushankkeet voivat olla pilottiluontoisia kokeiluja, joissa tavanomaisten materiaalien sijaan hyödynnetään esimerkiksi teollisuuden ja energiantuotannon jäte- ja sivutuotteita, stabiloituja ylijäämäsavua ja/tai stabiloituja ruoppaus sedimenttejä. Ylijäämäsavut voivat olla peräisin esimerkiksi tierakentamisen yhteydessä suoritetuista massanvaihdosta, jossa heikkolaatuinen maa-aines on korvattu parempilaatuisella. Materiaalilogistiikka vaatii hankkeen toteutusta suunniteltaessa yhteistyötä muiden paikallisten ja lähialueen rakennus- ja ruoppaus hankkeiden kanssa, jotta massamäärät kohtaavat. Tästä hyvänä esimerkkinä voidaan pitää Vt3 Hämeenkyrönväylä-hankkeessa toteutettua ylijäämämaansiirtoa Haverin kaivannaisjätealueelle hyödynnettäväksi rikastushiekka-alueen peittämisessä. Tehokkaalla yhteistyöllä voidaan välttää ylijäämämaiden läjitys-alueiden tarve tiehankkeessa.

Jotta hankkeella olisi uutuusarvoa, olisi hyödyllistä suunnitella rakenteita, jotka edesauttavat alueen hyötykäyttöä tai lisäävät alueen arvoa. Alueen hyötykäyttöä hankkeessa voisi lisätä esimerkiksi liittämällä hankkeeseen innovatiivisten metallien talteenottomenetelmien pilotointia. Tällöin alueen ympäristökuormitus vähenisi ja arvokkaat metallit saataisiin kiertoon. Peitetyn alueen muuntamiseksi arvoa tuottavaksi, peittorakenteen kasvukerroksen on oltava jatkokäytön kannalta siihen soveltuva. Alueesta voidaan tehdä sen tarjoamien mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi ulkoilu- tai liikuntakohde, perhos- tai aurinkopuisto. Nämä vaativat kuitenkin hyvin erilaisen maapohjan sekä konsortion, joten jälkikäyttö on suunniteltava hyvissä ajoin rakenteen sopivuuden varmistamiseksi.

4.2.2. LIFE-Nature

Nature eli luontohaussa etsitään rahoitettavaksi hankkeita, jotka edesauttavat EU:n biodiversiteettistrategiaa. Nykyinen EU:n biodiversiteetti strategia ulottuu vuoteen 2030 saakka ja sen tavoitteena

on, että Euroopan biologinen monimuotoisuus alkaa elpyä (*Euroopan komissio, a2022*). Hankkeet voivat estää jonkin luontokohteen rapautumista tai ennallistavat ja parantavat kohteita. Hankkeessa voidaan myös keskittyä jonkin lajin elinympäristön parantamiseen. Hanke voi tavoitella jo jonkin suojellun alueen elinolojen parantamista tai uuden suojelun alueen perustamista.

Kaivannaisjätealueilla voi olla runsaasti vaikutusta ympäröivään luontoon, joita KAJAK-hankkeessa jo kartoitetaan. Ympäristön suojeleminen ja ennallistaminen ollessa hankkeen pääteemana voi se sijoittua luontohaun alle. Sulkemistoimet ja huonosti suoritettujen sulkemusrakenteiden korjaus kuluttaa runsaasti resursseja, kuten yleisesti käytettyä moreenia. Tällöin sulkemistoimet kuluttavat materiaalia toisaalta parannettaessa toisen kohteen elinoloja eli parannus tapahtuu toisen alueen kustannuksella, jota ei saa tapahtua Life-hankkeessa. Näin ollen uusiomateriaalien hyödyntäminen ja uusien materiaaliratkaisuiden pilotointi sopii hyvin tällaiseen hankkeeseen. Samoin innovatiivisten pinta- ja/tai pohjavesien kuormitusta vähentävien ratkaisuiden pilotointi soveltuisi tällaiseen hankkeeseen.

Uhanalaisten lajien ja elinympäristöjen suojeleminen

Luontohaun alaisissa hankkeissa on lisäpykälä, jonka mukaan rahoitus osuus voi olla 75 % mikäli hanke koskee erityisesti uhanalaisten lajien elinympäristöjen säilyttämistä, parantamista tai/ja suojelema. Hanke voi myös koskea uhanalaisen elinympäristön suojelemista. Euroopan komissio on esimerkiksi laatinut listan uhanalaisista lintulajeista, joka on päivitetty viimeksi huhtikuussa 2021. Listan mukaan erityisesti neljää lajia koskeville life-hakemukset asetetaan etusijalle. Nämä neljä lintulajia ovat: haapana, merihaikara, punasotka ja isokuovi. (*Euroopan komissio, 2021*) Suomessa uhanalaisimpina elinympäristöinä pidetään palsasoita, jotka sijaitsevat Suomen pohjoisimmassa päässä. (*Euroopan komissio, 2016*) On siis syytä selvittää KAJAK-kohteen vaikutusalueen ympäristö ja eliökannat, jolloin on mahdollista saada huomattava lisäosuus rahoitukseen.

4.2.3. LIFE-Climate

Climate eli ilmastohaussa painotetaan nykyisin kasvihuonepäästöjen hillintää ja hiilidioksidin sidontaa. Haku jakautuu kolmeen kategoriaan, jotka ovat CCM (climate change mitigation), CCA (climate change adaptation) ja GOV (Climate Governance and Information). Näistä kaksi ensimmäistä on toiminnallisia ja kolmas lainsäädännön ja asenteiden muuttamiseen tähtäävä.

Ilmastohaun alaisuuteen voisi soveltua peitettyjen rikastushiekka-alueiden muuttaminen biohiilen raaka-aineen (pajun) viljelyalueiksi. Paju on nopeasti kasvava kasvilaji, joka vaatii kosteat olosuhteet. Pajua viljellään enenevässä määrin esimerkiksi turvella, mutta entisten rikastushiekka-alueiden valjastaminen viljelyyn olisi potentiaalinen LIFE-hankkeen aihe. Rikastushiekka-alueen suojarakenne ja tämän päälle tuleva kasvualusta voidaan tapauskohtaisesti suunnitella siten, että kasvualusta on soveltuva pajun kasvattamiselle. Paju tulee korjata 2-3 vuoden välein, joka ajallisesti ajoittuisi hyvin EU-life hankkeiden aikaikkunaan. Korjatusta pajusta valmistettu biohiili sitoo maahan sijoitettuna tehokkaasti hiiltä. Kasvattamalla pajua vanhoilla rikastushiekkanlajitus alueilla ei kilpailtaisi maatalouden, tai metsätalouden kanssa kasvatuspinta-alasta ja saataisiin aikaisemmin käyttämättömät/käytökelvottomat alueet valjastettua hyötykäyttöön. Pajuviljelmien lannoittamiseen voitaisiin hyödyntää kompostoitua lietettä jäteveden tai biokaasun tuotannosta tai tuhkaa, jolloin nämä materiaalit tulisi hyödynnettyä.

Vesistökuormituksen vähenemisellä on varmasti suotoisia vaikutuksia myös alueen elinoloille, jolloin alueen kasvit sitovat paremmin hiilidioksidia. Näin ollen mahdollisesti passiiviset ja vähäenergiset pinta- ja pohjaveden käsittelymenetelmät voisivat olla osa ilmastohaun alaista LIFE-hanketta. Vesistökuormituksen vähenemisen edesauttama hiilidioksidin sitomisen osoittaminen on kuitenkin haastavaa. Valmistettua biohiiltä voidaan käyttää vesien puhdistamiseen.

4.3. Konsortio

LIFE-hankkeen läpiviemiseksi muodostetaan usein 3-7 tahosta koostuva konsortio. Konsortio koostuu partnereista, joista yksi toimii hankkeen koordinaattorina (Cordinator) ja loput ovat edunsaajia

(Beneficiary). Koordinaattori on rahoitusta hakeva taho, joka luo hakemuksen hakuportaaliin. Partnerit voivat olla kansallisia tai kansainvälisiä toimijoita, joiden taloudellinen tilanteen on oltava vakaa. Niiden partnereiden osalta, joiden pääomistajuus tai pääkonttori on EU:n ulkopuolella, tulee rahoitusmahdollisuus tarkastaa maakohtaisten rajoitusten osalta. Konsortioon kerätään mukaan vain hankkeen toteuttamisen kannalta tarpeelliset tahot, eli jokaisella konsortion jäsenellä tulee olla tehtävä hankkeessa.

Konsortion mahdollisten jäsenten kanssa olisi syytä käydä alustavia keskusteluita jo KAJAK-kohteen selvitysvaiheessa, jolloin selvittäisiin myös potentiaalisten konsortion jäsenten intressit esimerkiksi ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Konsortion jäsenten olisi hyvä olla mahdollisuuksien mukaan paikallisia toimijoita, jolloin paikallistuntemus voitaisiin hyödyntää projektin edetessä. Paikallisuus vähentäisi myös kohdekäyntien ja muun liikkumisen aiheuttamia hiilidioksidipäästöjä, joita seurataan EU-rahoitteisissa hankkeissa.

KAJAK-hankkeessa tuotettavia kohteiden yleisuunnitelmia olisi syytä hyödyntää konsortiota rakennettaessa. Kunnostustoimenpiteet määräävät, minkälaisia ratkaisuja ja toteuttavia tahoja kannattaa konsortiota rakennettaessa ottaa huomioon. Esimerkiksi jos kunnostustarpeen arvioinnissa on käynyt ilmi, että rikastushiekka-alueiden tai sivukivikasojen peitekerrokset ovat liian ohuita tai läpäiseviä, ja kunnostustoimenpiteeksi kunnostussuunnitelmassa todetaan, että kerrospaksuutta on kasvatettava ja vedenläpäisevyyttä laskettava, tällöin hankkeessa voitaisiin hyödyntää uusiomateriaaleja uuden tiivistyskerroksen rakentamisessa ja vanha peittorakenne hyödynnetään uuden kerroksen kasvukerrosena.

Esimerkiksi kaivosten jätealueiden sulkemisrakenteiden rakentamista uusiomateriaaleilla pilotoiva LIFE-hanke voisi koostua koordinaattorista (ELY-keskus) sekä operatiivisesta urakoitsijasta (paikallinen urakoitsija), joka suorittaa kentällä tehtävät rakennustyöt. Näiden lisäksi esimerkiksi uusiomateriaalitoimittajan (materiaalin tuottaja) tai useamman toimittajan mukaan ottaminen toisi selkeästi kiertotaloudenedistämisen osaksi hanketta. Tällöin materiaalin toimittaja hyötyisi materiaalin hyödyntämismarkkinoiden kasvusta sekä saisi referenssin, johon tukeutua jatkossa.

Toinen esimerkki uusiomateriaalien tehokkaasta hyödyntämisestä olisi muutoin sama, mutta ura-

koitsijatahon lisäksi mukana olisi logistiikkayritys, joka kehittäisi ja pilotoisi uudenlaisia logistisia ratkaisumalleja. Ratkaisumalli voisi esimerkiksi olla paluukuljetusten entistä tehokkaampaan hyödyntämiseen johtavan automaattikasovelluksen kehittäminen ja sen testaamista käytännössä.

Kolmas esimerkki olisi konsortio, jossa on kunta mukana. Tällaisen hankkeen tavoitteena voisi olla alueen saattaminen hyötykäyttöön uutta tarkoitusta varten. Esimerkiksi virkistysalueen rakentaminen ko. alueelle. Konsortion voisi tällöin muodostaa paikallin kunta, ELY-keskus, tutkimuslaitos (esim. yliopisto, Syke tai GTK), materiaalitoimittaja/-t, rakennusurakoitsija, suunnittelija (konsultti) ja/tai kuljetusliike. Tällöin päärahoittajina voisi toimia kunta ja/tai ELY-keskus. Materiaalin toimittaja yrityskin voisi osallistua rahoittamiseen, jos sillä on intressejä siihen. Rakennusurakoitsijan rooli voi olla joko alihankkija tai edunsaaja eli konsortion jäsen. Mutta molempia se ei voi olla. Näillä rooleilla in hieman eroa. Alihankkijana urakoitsija voi laskuttaa tekemänsä työn normaalisti, josta rahoitusta saadaan koko summaa vastaan. Konsortion jäsenenä se saa rahoitusta palkkakuluja vastaan, mutta hankkeeseen voi sisällyttää laitekehitystä ja sen kuluja, mikäli uusi ratkaisu vaatii uudenlaisia laitteita.

4.4. Hakemuspohjan esittely

Hakemus on Euroopan komission laatima ja se on kaikille hakijoille sama. Se miten hakemuksen täyttää on hakijasta kiinni, joten samalla pohjalla voidaan luoda monenlaisia konsepteja. Hakemuksen leipäteksti kirjoitetaan B osioon, jonka maksimisivumäärä on 120 sivua. Hakemuspohjassa on rajattu kirjasimenkoko sekä sivunkoko rajauksin.

Nämä kannattaa tarkistaa hakemuspohjan alussa olevasti ”IMPORTANT NOTICE” laatikosta. Hakemuspohjassa on valmiita otsikoita sekä laatikoita joihin hakija kirjoittaa tekstin. Näiden tekstilaatikoiden yläpuolella on kerrottu mitä otsikon alle halutaan kirjoitettavan. Esimerkki tästä on nähtävissä kuvassa 3. Hakemuspohjasta ei saa poistaa mitään siinä olevaa, esimerkiksi selitetekstejä ei saa poistaa sivumäärässä pysymiseksi. (LIFE, 2022a)

Hakemusta kirjoitettaessa olisi syytä panostaa ulkoasuun, loogisuuteen ja sisällön laatuun sekä helppolukuisuuteen. Jotta hakemuksen tavoitteet ja niihin pääsemiseksi suoritettavat toimintatavat tulisi ymmärretyksi ja esitetyksi selkeästi, tulisi kielen olla ymmärrettävää. Turhaa ammattijargonin käyttöä sekä ympäröiväisiä ilmaisuja tulisi välttää. Arvostelijat eivät useimmiten tiedä juurikaan alasta, johon hanke on räätälöity, joten ymmärrettävyys sekä selkeinä lukuarvoina esittäminen on eduksi. Turha jaarittelu vähentää arvostelijan mielenkiintoa hankkeeseen ja voi heikentää pisteitä. Suorat ja selkeät sekä määrätietoiset, mutta myös realistiset, tavoitteet ovat myös hanketta toteutettaessa eduksi.

4.4.1. Työpakettit

Hakemuksessa suunnitellut toimenpiteet jaetaan työpaketeiksi (work package), joista ensimmäinen ”Project management and coordination” ja viimeinen ”Sustainability, replication and exploitation of project results” ovat pakollisia. Luonto ja biodiversiteetti LIFE-hankkeissa kahden edellisen lisäksi täytyy olla mukana myös ”Monitoring and evaluation” työpaketti. (LIFE, 2022a) Työpakettit toimivat eräänlaisena alajaotteluna hankkeessa. Työpakettien määrä vaihtelee hankkeen monimutkaisuuden

EU Grants: Application form (LIFE SAP and OAG): V2.0 – 01.05.2022

1.2 Specific project objectives

Otsikko

Specific project objectives

Selite teksti siitä mitä halutaan kirjoitettavan osioon.

Describe the specific objectives of your project (clear, measureable, realistic and achievable within the duration of the project).

Insert text

Leipätekstille tarkoitettu laatikko (laatikon koko ei rajoita tekstin määrää vaan hakemuksen kokonaissivumäärää).

Kuva 3 LIFE-hakemus pohjan rakenne. (LIFE, 2022a)

sekä laajuuden mukaan. Hakija voi itse määrätä kuinka monta työpakettia hakemukseen/hankkeeseen sisältyy. Työpakettien määrä on suotavaa pitää mahdollisuuksien mukaan pienenä, jotta säilytetään hakemuksen selkeys. Tavanomaisesti työpaketteja on 4-5 kappaletta. Hankkeen aikana suoritettavat aktiviteetit tulisi rajata kunkin työpaketin sisälle, sillä jaottelua työpaketteihin käytetään myöhemmin budjetoinnissa hyödyksi työaika- ja kustannusarvioita kohdennettaessa tietyille aktiviteeteille.

Ensimmäinen työpaketti "Project management and coordination" sisältää yleensä palaverit, tapaukset, hankkeen koordinoinnin ja monitoroinnin, arvioinnin, taloudellisen seurannan sekä hankkeen edistyksen raportoinnin Euroopan komissiolle. Ensimmäiseen työpakettiin kootaan siis hankkeen hallintaan liittyvät toimenpiteet ja raportointi tehtävät.

Toinen pakollinen työpaketti "Sustainability, replication and exploitation of project results" sisältää hankkeen aikana toteutettavat kestävyden seurannan ja tiedonjaon toimenpiteet. Tähän työpakettiin sisältyy myös hankkeen jälkeisten toimien suunnittelu, eli käytännössä "afterlife plan" suunnittelu ja jo hakuvaiheessa tulee esittää hankkeen aikaiset ja sen jälkeen saadut laajemmat hyödyt. Hankkeen aikana tehtävät toimenpiteet eivät saa loppua tai menettää merkitystään hankkeen päätyttyä, vaan esimerkiksi hankkeen aikana hyväksytyä, vaan esimerkiksi hankkeen aikana hyväksyttyä todettua vaihtoehtoisilla materiaaleilla toteutettua kaivoksen suojarakennetta markkinoidaan muisakin kuin juuri hankkeen kohteessa käytettäväksi. Rakenteiden vieminen kaivannaisjätealueilta muihinkin sovelluskohteisiin, kuten kaatopaikkojen sulkemiseen on suositeltavaa esittää tässä vaiheessa. Hankkeen tulosten skaalautuvuutta ja vaikuttavuutta tarkastellaan hakuvaiheessa tehtävän arvion mukaan, mikä on 3 tai 5 vuoden kuluttua hankkeen päättymisestä hankkeen aikaansaamat vaikutukset. Tällöin tarkasteltava vaikutus voi esimerkiksi olla uuden vähäpäästöisen kunnostustekniikan kokeilu hankkeen aikana ja sen hankkeenjälkeisen käyttöönoton positiivisia vaikutuksia arvioidaan.

KAJAK-hankkeen kohteessa työpaketit voivat olla esimerkiksi "WP2 paikallisten uusiomateriaalivirtojen kartoitus". Tässä työpaketissa kartoitetaan materiaalien laatu ja määrällinen saatavuus. Uusiomateriaaleja muodostuu tasaisesti tai kausiluontoisesti, joten niiden saatavuus sekä laatu voi vaihdella materiaalien välillä. Myös ylijäämämaiden

hyödyntäminen vaatii synergiaa ja aikataulujen yhtenäistämistä, esimerkiksi infra-hankkeiden kanssa, joissa muodostuu massanvaihdonyhteydessä suojarakentamiseen mahdollisesti soveltuva materiaaleja muodostuu huomattavasti hitaammin, kuin niitä voidaan hyödyntää rakentamisessa, joten välivarastoinnin suunnittelu tai siihen varautuminen on osa tätä kartoitusta. Näiden perusteella luotaisiin logistinen malli, jolla materiaaleja kuljetettaisiin rakennuskohteelle. Mallin hahmotuttua voitaisiin arvioida muiden materiaalien tarve, jotta kohde valmistuisi tavoitellussa ajassa.

WP3 voisi olla rakentamisen toteutus-vaihe. Tässä selvitetäisiin materiaaliikohtaiset työtavat esimerkiksi tavoitettavuuden saavuttamiseksi esimerkiksi koekentillä. Tämän jälkeen isomman rakenteen toteuttamiseen olisi tiedossa tarvittavat työmenetelmät.

WP4 voisi olla LCA (life cycle assessment) tarkastelu eli rakenteen elinkaaren ympäristöpäästöjen tarkastelua ja vertailua muihin rakenneratkaisuihin. Tähän voisi vielä liittää LCC (life cycle costing) laskennan eli elinkaarikustannusten laskennan. Ne laskettaisiin kullekin rakenneratkaisulle ennakkoon hankkeen alussa ja hankkeen lopussa niitä vertailtaisiin toteutuneisiin rakenteisiin.

4.4.2. Tavoitteet ja raportointi

Jokaisen työpaketin tuotteena on raportti, patentti tai datapaketti. Näitä hakemuksessa kutsutaan deliverable. Ne ovat numeroitu työpaketin ja työpaketin sisäisen järjestyksen mukaan. Esimerkiksi D1.2 on ensimmäisen työpaketin toinen tuotos "puolivälin edistymisraportti". Hakija saa itse määrätä mitä ne ovat ja kuinka paljon niitä on. Määrään vaikuttaa myös työpakettien määrä. Määrä kannattaa pitää maltillisena, jotta vältettäisiin toistoa ja jokaisella hankkeen tuotoksella olisi tarkoitus ja tehtävä. Hyväksi havaittu määrä deliverable:lle on 10-15.

Hankkeen etenemistä seurataan asetetuilla tavoitteilla eli eräänlaisilla virstanpylväillä (milestone). Tämä on jokin hankkeen aikana tavoiteltava saavutus, jonka saavuttamiselle hakemuksessa asetettu tavoite kuukauden tarkkuudella. Näiden saavutusten määrä kannattaa pitää järkevänä, noin 10-12, jotta ne palvelisivat hankkeen etenemistä. Saavutukset tulee valita niin, että ne ovat selkeitä ja kertovat hankkeen etenemisestä. Saavutus voi olla esimerkiksi ensimmäisen ohjausryhmän pala-

verin pito tai puolivälin edistymisraportin lähettäminen.

4.4.3. Hakemuksen arviointikriteerit

LIFE-rahoitushaussa kaikki Euroopan unionin alueen hakemukset kilpailevat keskenään, joten hakemusjoukkoa karsitaan ja ne järjestetään pisteytyksellä. Jotta hakemus etenisi pisteytyksen jälkeen tarkempaan käsittelyyn, on sen saatava vähintään 55 pistettä. Hakemukset pisteytetään neljän kategorian mukaan, jotka ovat hankkeen merkittävyys, vaikuttavuus, laatu ja resurssit eli hankkeen osapuolten tietotaito sekä hankkeen tarjoama rahan-

vastine. Arvostelu kriteerit ovat esitelty julkaistussa haussa. Näistä tärkein on vaikuttavuus, sillä sitä painotetaan arvostelussa ylimääräisellä 1,5 kertoimella. Näistä neljästä kategoriasta on saatavilla 20 pistettä (30 vaikutuksista painotuksen jälkeen) eli yhteensä 90 pistettä. Jokaisesta kategoriasta täytyy saada vähintään 10 pistettä, jotta hakemus etenee jatko käsittelyyn. Näiden lisäksi voi hausta riippuen olla, vielä saatavilla 10 bonuspistettä viidestä arvosteltavasta kriteeristä. Nämä viisi bonuspiste kohtaa arvostellaan hyväksyty-hylätty-menetelmällä eli yhtä pistettä ei voi saada. Tavanomaista SAP-hakemusta arvosteltaessa pisteitä on siis yhteensä 100 jaettavana. Pisteiden jakautuminen on nähtävillä kuvassa 4.

Award criteria	Minimum pass score	Maximum score	Weighting
Relevance	10	20	1
Impact	10	20	1.5
Quality	10	20	1
Resources	10	20	1
Overall weighted (pass) score (without bonus)	55	90	N/A
Bonus 1	N/A	2	1
Bonus 2	N/A	2	1
Bonus 3	N/A	2	1
Bonus 4	N/A	2	1
Bonus 5	N/A	2	1
Overall weighted (pass) scores (with bonus)	55	100	N/A

Kuva 4 LIFE-2022-SAP-hakemusten pisteytyksen jakauma. (LIFE, 2022b)

Merkittävyys

Hankkeen merkittävyyttä arvostellaan sen mukaan, kuinka paljon se vaikuttaa LIFE-ohjelman tavoitteisiin. Tässä kategoriassa arvostellaan myös sitä, kuinka hyvin hakemus on linjassa haun kanssa, ja mitkä ovat sen spesifoidut prioriteetit. Samalla myös arvioidaan hakemuksen järkevyyttä konsep-

tien ja menetelmien suhteen sekä hankkeen tarjoamaa yhteistyötä ja tukea muille tahoille ja sidosryhmille, esimerkiksi yhteisten linjausten tekemisessä ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

LIFE-ohjelman ympäristötavoitteiden toteutuminen hankkeen kautta edesauttaa hankkeen

merkittävyyttä. Esimerkiksi vihreä siirtymä sekä hiilipäästöjen vähentäminen tai jopa hankkeen hiilnegatiivisuus, edesauttaa Euroopan unionin päästötavoitteita. Viittaaminen hiilineutraali Suomi 2035 tavoitteeseen sitoo hakemuksen hankkeen yhteisen päämäärän saavuttamisen. Hakemusta laadittaessa merkittävyyttä voi lisätä viittaamalla muihin EU-projekteihin esimerkiksi aikaisemmin loppuneen projektin tulosten hyödyntämiseksi ja skaalaamiseksi. Hankkeessa pitää kuitenkin olla jotain uutta ja omaa eli ei voi tukeutua täysin vanhoihin hankkeisiin. Haussa esitettyihin hankekohteisiin ja tavoitteisiin tukeutuminen edistää hankkeen merkittävyyttä, esimerkiksi vuoden 2022 LIFE-Environment haussa kiertotalouden osiossa sanotaan suoraan, että hankkeet, jotka minimoivat tai poistavat ympäristövaikutuksia ilman, että ympäristövaikutukset siirtyvät muualle, annetaan prioriteetti hakuvaiheessa. KAJAK-kohteiden kohdalla tähän voisi tukeutua esittämällä hoitamattoman kaivannaisjätealueen aiheuttaman ympäristökuormituksen ja vertaamalla, sitä oletettuun kuormitukseen hoitamisen jälkeen. Siihen voi vielä lisätä käytettyjen uusiomateriaalien vähentämä neitseellisten materiaalien kulutus.

Vaikuttavuus

Vaikuttavuuden arviointi perustuu projektin aikana ja sen jälkeen tavoiteltujen vaikutusten kunnianhimoisuuteen, mutta myös järkevyyteen. Hanke ei saa aiheuttaa huomattavaa harmia muiden LIFE-ohjelman tavoitteiden osalta. Tässä kategoriassa arvioidaan projektin tulosten kestävyys projektin jälkeen. Tämän kategorian sisällä arvostellaan erityisesti projektin tulosten toteutumiseen kehitettyjen mittareiden laadukkuutta eli sitä että niillä mitataan oikeita asioita oikeilla luvuilla. Projektin tulosten potentiaalisuutta tulla toistetuksi uusilla sektoreilla tai alueilla, sekä tulosten skaalautumista julkisen- tai yksityisen toimijan kautta aikaansaaden kannattavaa liiketoimintaa.

Vaikuttavuuden osoittamiseksi hakemuksessa tulee esittää määrällisiä lukuja ja ne pitää perustella selkeästi. Tällainen luku voi olla esimerkiksi hankkeen aikana ja sen ansiosta säästetyt neitseelliset luonnonvarat esimerkiksi sen vuoksi, että hankkeessa aiotaan käyttää uusiomateriaaleja. Säästetyt luonnonvarat voivat olla perusteltu esimerkiksi käyttäen KAJAK-hankkeen aikana tuotussa kohdekohtaisessa kunnostussuunnitelmassa

esitellyjä rakenneratkaisuja ja näiden materiaalien korvaamisella soveltuvilla uusiomateriaalilla. Vaikutusten skaalautuvuutta tulevaisuudessa voi laskea esimerkiksi esittämällä tilastoja KAJAK-hankkeen aikana kartoitettujen kohteiden yhteenlasketuista pinta-aloista ja aikataulutuksesta, jolla niitä aletaan käsittelemään eli kuinka suuri potentiaali pelkätään Suomessa on hankkeen aikaisten vaikutusten skaalaamiselle. Myös koko Euroopan laajuuteen skaalaaminen on eduksi. Vaikutuksia arvioitaessa täytyy kuitenkin olla realistinen, jottei hankkeesta tule epäuskottava.

Laatu

Hakemuksen laatu kategoriassa arvostellaan hakemuksen työsuunnitelman selkeyttä, merkittävyyttä ja toteutumiskelpoisuutta. Kategoriaan arvosteltavien asioiden joukkoon kuuluu myös sidosryhmien tunnistaminen ja niiden liikkeelle saamiseksi tehtävät toimet. Laatua arvioitaessa painotetaan seurannan ja vaikutusten raportoinnin suunnitelmien laadukkuutta, sekä kommunikaatio- ja jalkauttamissuunnitelmien laatua ja asianmukaisuutta kullekin kohderyhmälle. Toimenpidepaikan maantieteellisen sijainnin tarkoituksenmukaisuus on myös yksi arvosteltavista asioista.

Hakemusta laadittaessa selkeys on tärkeässä roolissa. Selkeä hyvin jäsenelty ja kaikkiin hakupohjassa esitettyihin kysymyksiin vastaava hakemus on helppo arvostella. Kohderyhmien huomioiminen hankkeen tiedon levittämisessä voi erotella hyvän hankkeen muista, sillä useaa tiedonjakokanavaa käyttämällä saavutetaan parempi kattavuus. Sosiaalisen median alustoilla saavutetaan laajalajaisia kohdeyleisöjä ja seminaareilla tavoitetaan osaajia ja aihealueeseen sidoksissa olevia asiantuntijoita. Oppilaitoksien kanssa yhteistyö mahdollistaa tulevaisuuden osaajien ideologiaan vaikuttamisen. Yhteistyö voi olla käytännössä esimerkiksi hankkeen aihealueen ja ratkaisumallien tarjoamista kurssiesimerkiksi yliopistolle, jolloin molemmat osapuolet hyötyvät. Koulutuslaitos saa konkretiaa kurssille ja hankkeen tieto leviää eteenpäin.

KAJAK-kohteiden sijaintiin ei pysty vaikuttamaan, mutta niiden erinomaisuutta pilottikokeilu- paikkoina on syytä korostaa, esimerkiksi, että pilotointi ja seuranta kyetään tekemään hallitusti alueiden syrjäisyyden ansiosta, jolloin ei aiheuteta ylimääräistä häiriötä tai vaaraa ihmisille. Alueen vallinnan hyödyllisyyttä voidaan korostaa myös sillä,

että toiminnan ansiosta vähennetään merkittävästi ympäristökuormitusta jo pilotoinnin aikana, koska pilottikokeilut tehdään suoraan oikeilla aluilla. Näin saadaan toimenpidepaikan maantieteellinen tarkoituksenmukaisuus otettua huomioon hakemusta laadittaessa.

Resurssit

Resurssi kategoriassa arvostellaan konsortion koostumusta sen taito-, osaamis- ja vastuualueiden osalta. Eli onko konsortiossa tarvittava osaaminen projektin läpiviemiseksi ja onko vastuualueet jaettu järkevasti. Myös projektin hallintajärjestelmään kiinnitetään huomiota. Tässä kategoriassa arvostellaan hankkeen budjetti ja resurssit sekä näiden yhtenäisyys työsuunnitelman kanssa. Budjetin läpinäkyvyys on myös yksi arvosteltavista asioista eli kaikki budjetoidut kulut ovat tarkasti selitettynä. Hakemuksen arvostelijat ja käsittelijät myös arvioivat tämän kategorian alla hakkeen tarjoamaa vastinetta rahalle eli hankkeen kustannukset täytyy olla järkevät ja linjassa tavoiteltavien hyötyjen kanssa. Tähän kategoriaan kuuluu myös projektin aikana tehtyjen vihreiden valintojen seuraaminen tunnettujen ja yleisesti käytössä olevien ympäristöjalanjälkien kautta, kuten esimerkiksi PEF, OEF tai PEFCRs/OEFSRs. Jalanjälkien lisäksi myös ympäristöjärjestelmän käyttö katsotaan eduksi.

Hankkeen resursseja arvosteltaessa hankkeen osapuolten osaamisalueiden selkeä esittely on eduksi. Osapuolten aikaisemmat hanketta vastaavat projektit voivat esimerkiksi olla lyhyesti esitellyinä. Arvostelija arvostelee osapuolten mahdollisuutta toteuttaa hanke ilman konsortion ulkopuolista apua, mutta myös sitä, että hankkeessa ei ole turhia tai ylimääräisiä osapuolia mukana eli kaikilla osapuolilla on oma tehtävänsä.

Hankkeen budjetin tulee olla selkeä sekä hyvin selitetty. Budjetissa täytyy esittää tarkasti mistä jokainen budjetoitu kulu koostuu. Esimerkiksi jos budjetin muut kulut-osioon on merkitty 2000€ kuuluvaksi työpakettiin 1, niin tämä kulu täytyy eritellä koskemaan esimerkiksi kahta seminaarikäyntiä, johon osallistuu kaksi henkilöä, joten kulu koostuu 2x2x500€. Nämä seminaarit on jo esitetty työpaketin testissä tiedonlevittämiseen käytettävänä tapahtumina, joten myös näihin tapahtumiin osallistumisesta muodostuvat kulut on budjetoitava. Budjetti on syytä tehdä huolella, vaikka avustusta ei makseta budjettia vastaan vaan toteutuneiden kulujen

mukaan. Kuluja vastaan saa rahoitusta maksimissaan maksimissaan hakuvaiheessa ilmoitetun kokonaisbudjettiin asti. Hyvin laadittu budjetti takaa myös budjetissa pysymisen hankkeen edetessä.

4.5. Hakemuksen avainsuoriutumisindekatorit

LIFE-hakemuksen C-osan avainsuoriutumisindekatorit KPI (Key performance indicator) täytetään hakemusportaalissa erilliseen valmiiseen lomakepohjaan. KPI:t ovat kyllä/ei kysymyksiä, numeerisia arvoja sekä itsemääritettyjä numeerisia arvoja. Numeeriset arvot esitetään kolmena ajankohtana: projektin alussa, projektin päätyttyä ja 3-5 vuotta projektin päättymisen jälkeen. Niiden avulla seurataan hankkeen toteutumista, mutta myös asetetaan tavoitteita sekä arvioidaan vaikutusten skaalautuvuutta tulevaisuudessa. Niitä hyödynnetään myös hakemuksen arvioinnissa, hankkeen vaikuttavuutta ja realistisuutta silmällä pitäen. Hakemuksen C-osa vaihtelee hieman haun mukaan. KPI voi esimerkiksi olla kysymys ”Onko hanke innovatiivinen kyllä/ei?” tai projektin hiilidioksidipäästövähennelmä luku. Joka esimerkiksi saavutetaan, kun käytetään uusiomateriaaleja tavanomaisten materiaalien sijaan. KPI-indikaattori pitää selittää joko laskennalla tai muuten esittämällä realistinen arvio, miten kyseiseen arvoon pyritään pääsemään hankkeen aikana.

4.6. Hyväksyttävät kustannukset

Life-hankkeessa rahoitusta maksetaan hyväksyttävistä toteutuneista kuluista vastaan, josta on esittää tositem eli esimerkiksi laskun tehdystä työstä tai työaika-seurannan mukaan. Hyväksyttävät kulut jakautuvat neljään pääkategoriaan. Nämä ovat: työvoimakustannukset, alihankintakustannukset, hankintakustannukset ja muut hyväksyttävät kustannukset.

Työvoimakustannuksien osalta hyväksyttäväksi kustannuksiksi luokitellaan työnantajalle koituvat työntekijän bruttopalkka kustannukset ja muut lain mukaiset pakolliset kustannukset. Ilmoitetut työvoiman palkkakustannukset täytyy vastata alan yleistä palkkatasoa, eli ei ali- tai ylipalkkausta.

Alihankintana toteutettavat toimenpiteet ovat hyväksyttävistä kustannuksista, kunhan ne ovat vält-

tämättömiä hankkeen toteutumisen kannalta. Alihankintakustannukseksi määritellään alihankkijan laskuttaman kokonaislaskun mukaan, joten kustannukseksi kelpuutetaan kaikki työvoimakuluista laite- ja käyttövoimakuluihin. Alihankintakustannuksia hankkeella saa olla korkeintaan 30 % kokonaisbudjetista. Alihankinta täytyy toteuttaa siten että rahalle saa mahdollisimman paljon vastinetta. Tämä tarkoittaa käytännössä joko kilpailutusta ja/tai valitun toimijan on tuotava jotain erityisosaamista, jota ei multa ole saatavilla, jolla voidaan perustella toimijan valintaa verrattaessa muihin.

Hankintakustannukset kattavat matkustus, laitehankinta, palvelut ja maa-ala ostokset. Nämä kustannukset ovat perusteltava selkeästi, mistä kulu muodostuu ja miksi se on tärkeä hankkeen kannalta. Esimerkiksi työkoneen vuokraus-/leasing-kulut ovat hyväksyttäviä hankintakuluja. Hankintakulun voi perustella tällöin esimerkiksi sillä, että hankkeen toimenpiteisiin tarvittavan kaivinkoneen vuokraus on huomattavasti kustannustehokkaampaa kuin hankkia tarvittava kaivinkone omaksi hanketta varten. Hankintakuluihin voi budjetoida myös laitehankintoja laitteen kokonaisahintana, jos laitteen käyttöä jatketaan samaan tarkoitukseen 5 vuotta hankkeen päättymisen jälkeen. Tällainen voi esimerkiksi olla jatkuvatoiminen seurantasensori. Myös laitepoistojen budjetointi on mahdollista. Palveluilla tässä tarkoitetaan esimerkiksi kääntöpalveluita ja seminaarin mainoskuluja.

Muut hyväksyttävät kulut pitävät sisällään muita hankalasti määriteltäviä ja/tai pieniä kuluja. Tämä lasketaan yleisesti flatrate perusteisesti eli prosentiosuutena hankkeeseen edellä mainittujen hyväksyttävien kustannusten mukaan. Tavallisin flatrate on 7%. Näitä kuluja ovat esimerkiksi projektia varten hankittu puhelin, nettiliittymä tai toimistotarvikkeet.

4.7. Grant agreement

Ennen hankkeen hyväksymistä tavanomaisesti tulee komissiolta tarkentavia kysymyksiä, mikäli hanke on herättänyt huomion ja on mahdollisesti lähellä hyväksymistä. Hankkeen tullessa hyväksytyksi, laaditaan pääsopimus eli Grant agreement yhteistyössä EU project officer:n kanssa. Tässä vaiheessa käydään tarvittaessa keskusteluita muutoksista, tarkennuksista ja puutekorjauksista, joita hakemuksessa on havaittu. Grant agreementissa määritellään

lopulliset reunaehdot hankkeelle, jotka koskevat erityisesti tuotettavaa sisältöä, raportointia EU:n suuntaan sekä maksukäytäntöjä. Sopimuksessa lyödään lukkoon hankkeen alkamispäivämäärä, joka on yleensä sopimuksen allekirjoittamispäivä sekä projektin kesto, joka voi olla 2–10 vuotta. Hankkeen aikana lisäaikaa voi hakea muutokirjeellä (amendment), jossa esitetään perustelut lisäajan anomiselle. Hankkeen maksimikesto on kuitenkin 10 vuotta, jota ei voi ylittää. Muutosta voi myös hakea esimerkiksi grant agreementissa sovituihin projektin tuotoksiin, kuten jos kohde vaihtuu tai jokin raportti on vuosien kuluessa menettänyt merkityksensä. Muutos voi olla myös kumppanin vaihtuminen tai kumppanin nimen vaihtuminen. Tulee kuitenkin huomioida, että rahoitushakemus kannattaa valmistella mahdollisimman hyvin, jotta se on toteutettavissa realistisesti ilman viivästyksiä tai muutostarpeita. Muutoshakemusten käsittely on hidasta ja on mahdollista, että muutosta ei hyväksytä.

5. Horizon

Horizon rahoittaa tutkimustoimintaa ja innovaatioita, jotka tukevat vihreää siirtymää EU:n alueella. Horizon-ohjelman meneillään oleva kausi on 2021–2027. Ohjelman alla julkaistaan useita hakuja ympärivuoden. Haut julkaistaan saman funding and tenders-portaalin kautta. Haut ovat räätälöity hyvin spesifisiä kohteita ja aihealueita varten, jotka ovat Euroopan komission mielestä tärkeitä. Haku voi koskea esimerkiksi muuntajayksikön hyötytehon parantamista tai vetyenergiaan siirtymistä.

Horizon-hakemus vaatii kansainvälisen yhteistyökonsortion luomista, eli hankkeessa täytyy olla useamman EU-jäsenvaltion alueella tapahtuvia toimenpiteitä. Näitä voivat esimerkiksi olla yhteistyö tutkimustoimintana eri maiden yliopistossa ja sitä seuraava kenttäkokeilu useassa maassa. Horizon hankkeiden rahoitusaste riippuu hankkeenluonteesta sekä konsortion tahoista, ja se vaihtelee 50-100 % välillä. Täysin tutkimuspainotteiset hankkeet, joiden tuottama tieto on kaikkien käytettävänä, saavat yleisesti täyden rahoituksen. Kaupallisuuteen tähtäävät hankkeet saavat puolestaan vähemmän rahoitusta.

6. Innovation fund

Innovaatorahasto Innovation fund on suunnattu innovaatioiden rahoittamiseen, jotka tukevat Pariisin sopimuksen tavoitteiden saavuttamista. Pariisin sopimuksen tavoitteena on kasvihuonepäästöjen kääntäminen laskuun. Innovaatorahoituksessa on projektin onnistumiselle asetettu vähintään 75 % saavuttaminen tavoitellusta päästövähennyksestä. Mikäli tätä päästövähennystä ei saavuteta, peritään osa rahoituksesta takaisin. Takaisinperittävä osuus riippuu hankkeesta saavutetuista päästövähennyksistä. Mikäli komissio näkee, että hankkeesta ei olekaan yritetty pienentää kasvihuonepäästöjä, voi se periä koko rahoitusosuuden takaisin. Tämä on kuitenkin harvinaista, koska hakuvaiheen läpi päässeillä hakemuksilla on ollut oltava hyvä suunnitelma päästövähennysten saavuttamiseksi.

Hanke vaatii konsortion muodostamisen. Haut julkaistaan saman portaalin kautta kuin LIFE-hankkeissa. Aikaa hakemuksen jättämiselle haun julkaisusta on yleensä noin 5 kk, ja hakuja julkaistaan yleensä keväällä sekä syksyllä. Hankkeen rahoitusaste on 60 % kokonaisbudjetista.

Innovaatorahastosta haettavaksi projektiksi voisi soveltua jonkin uuden vähähiilisen sulkemisrakente-innovaation toimivuuden testaaminen käytännössä. Tämän rakenteen aiheuttamia hiilidioksidipäästöjä verrattaisiin yleisesti käytettäviin rakenneratkaisuihin, jolloin voitaisiin esittää päästöalennus, joka saavutetaan käytettäessä uutta rakenneratkaisua. Toinen vaihtoehtoinen päästöjä alentava mahdollisuus voisi olla hiiltä sitovan rakenneratkaisu-innovaation hyödyntäminen.

6.1. Eroavaisuudet LIFE-hakuun

Innovaatorahoitushaku on muodoltaan hieman erilainen kuin LIFE-hankehakemus. Esimerkiksi hankkeen budjetti on lyötävä loppuun viimeistään 4 vuotta projektin alkamisen jälkeen. Tätä edeltää projektin valmisteluvaihe. Valmisteluvaihe pitää sisällään esimerkiksi materiaalitestausta ja pilottitietien valmistelua. Tähän projektinvalmisteluvaiheeseen on mahdollista käyttää maksimissaan 40 % koko hankkeen budjetista. Mahdollinen takaisinperintä, mikäli päästövähennyksiin ei päästä, ei

koske valmisteluvaiheeseen käytettyä rahoitusta. Valmisteluvaiheessa on mahdollista vielä muokata hankkeen tavoitteita ja työpaketteja. Ensimmäinen työpaketti sisältää suunnitteluvaiheen ja budjetin loppuun lyömisen. Loput hankkeen työpaketit laaditaan vuosikohtaisiksi ja niihin sisällytetään jokin tavoite, jonka saavuttaminen on kytketty rahoitukseen eli rahoitusta saa seuraavana vuonna vasta kun edellisen vuoden tavoite on saavutettu. Ylimääräiset työpaketit ovat myös mahdollisia, mikäli ne ovat projektin etenemisen loogisuuden kannalta tarpeellisia.

Kun valmisteluvaihe on lopetettu ja budjetti on lyöty loppuun, hankkeen tavoitteisiin ei voi enää tehdä muutoksia. Rahoituksen jatkuminen vuosittain on kiinni saavutettavista tavoitteista (milestones), joten ne täytyy suunnitella realistisesti. Rahoitusta haetaan vuosittain tehtävän raportoinnin kautta, jossa määritellään seuraavan vuoden rahoituksen tarve. Rahoitus voi siis vaihdella kunakin vuonna tehtävien toimenpiteiden mukaan. Pääsääntöisesti se kuitenkin on ainakin 10 % kokonaisbudjetista vuosittain.

Rahoitus on kertakorvausmallinen (lump sum). Rahoitusta haetaan ja saadaan budjettia vastaan kertausmaksu jokaisen vuoden mukaan. Hankkeen lopussa tarkastetaan vastaako yhteenlaskettu kokonaisrahoitus valmisteluvaiheessa loppuun lyöty budjetti. Mikäli rahoitusta on myönnetty vuosien varrella enemmän kuin alkuperäisessä budjetissa määriteltynä, peritään erotus takaisin.

Hankkeen valmisteluvaiheesta pois siirtymisen jälkeen on vuosittain toimitettava kasvihuonekaasupäästöraportti. Viimeinen raportti täytyy olla vertaisarvioitu ja hyväksytty. Tämän päästöraportin mukaan määritetään, onko hankkeen päästövähennyksentavoitteet saavutettu.

7. Just transition mechanism

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto eli Just transition fund (JTM) on perustettu, jottei mikään alue jäisi jälkeen EU:n vihreän siirtymän tavoitteista. Rahoitus on tarkoitettu taantuneilla tai taantumisen vaarassa olevilla alueilla suoritettaviin ilmastoto- ja luontotavoitteisiin pääsemiseksi suoritettavia toimia varten. Rahoitus jakautuu kolmeen pilariin, jotka ovat Just Transition Fund (JTF), Invest EU dedicated Just Transition Scheme (JTJPs) ja Public sector loan facility (PSLF) with the EIB. (*Euroopan komissio, b2022*) PSFL:n haku on nyt käynnissä ja nykyinen haku on avoinna vuoteen 2025 asti.

JTM-rahoituksen haku löytyy funding and tenders portaalista, jonne myös hakemus jätetään. Sillä oma hakemuslomake, joka muistuttaa pääpiirteittäin Lifen hakemuslomaketta. Lisäksi portaalista löytyy muitakin haussa pakollisiksi määritettyjä liitteeksi lisättäviä lomakkeita, kuten esimerkiksi yksinkertaistettu liiketoimintasuunnitelma (simplified business plan).

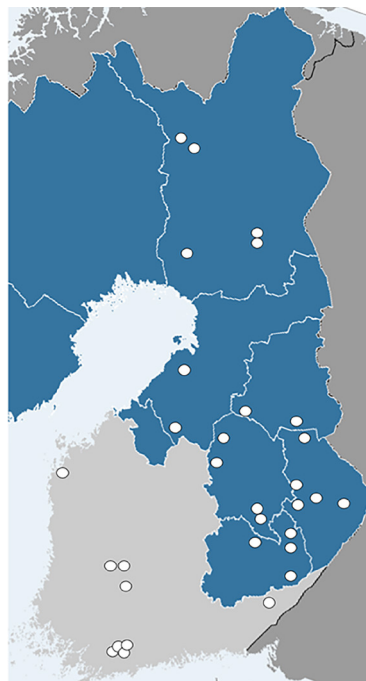
JTM-rahoitus on todella laaja-alainen ja sen avulla rahoitetaan useita kestäviä toimenpiteitä. KAJAK-hankkeen kannalta potentiaalisin kohde on maan ja ekosysteemin palautus ja puhdistus, joka ottaa huomioon "saastuttaja maksaa" periaatteen (land and ecosystem restoration and decontamination, taking into account the "polluter pays" principle). Näin ollen JTM-rahoitus voisi soveltua kohteille, joissa vastuutaho on tiedossa, mutta rahoitus on riittämätön. Hankkeen täytyy olla EU:n ilmastotavoitteiden mukainen eli edesauttaa EU:n 2030 ilmasto ja energia tavoitteita ja ilmastoneutraalius 2050 tavoitetta. Näin ollen hankkeessa täytyy vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja tähdätä ilmastoneutraaliuteen. Jotta rahoitus olisi mahdollinen. Sopiva projekti-aihe olisi siis samantapainen kuin EU-LIFE:n ilmastohaussa kappaleessa 4.2.3.

7.1. Eroavaisuudet LIFE-hakuun

Haku sisältää kymmenen katkaisupäivää (cut-off date), jotka sijoittuvat aikavälille 19.10.2022–11.9.2025. Kuhunkin katkaisupäivään mennessä jätetyt rahoitushakemukset arvostellaan ja ne etenevät katkaisupäivän aikataulun mukaan. Käytän-

nössä tämä tarkoittaa sitä, rahoitushakemuksen voi jättää milloin tahansa tuona aikavälinä ja hakemus arvostellaan seuraavan katkaisun jälkeen.

JTM-hankkeet ovat budjetiltaan tavanomaisesti isoja n. 25 milj.€ hankkeita. Tästä tavanomaisesti puolet n. 12,5 milj.€ on lainaa, joka haetaan hakemuksen yhteydessä EIB:ltä (European Investment Bank). Näin ollen hankkeella täytyy olla jokin suunnitelma lainan takaisinmaksusta. Vähemmän kehittyneillä alueilla rahoitusosuus on 25% ja kehittyneemmillä 15%. Article 108(2) CPR säädöksen 2021/1060 artikkelin 108(2) mukaan vähemmän kehittyneet alueet on GDP asukasta kohti on vähemmän kuin 75% keskiarvoisesta GDP:stä asukasta kohti EU-27 alueella. Näin ollen rahoitusaste on yhteensä 75% (25% rahoitusta + 50% lainaa) vähemmän kehittyneillä aluilla. Euroopan komission esittämät vähemmän kehittyneet alueet Suomessa on nähtävissä kuvassa 5, jossa myös näkyy käytöstä poistetut ja hylätyt kaivannaisjätealueet. Maksumu tapahtuu kertamaksuna koordinoitsijalle (lump sum). Ensimmäisen 4 vuoden kokonaisbudjetti rahoitusosuudelle on 1459,5 milj.€, josta Suomelle on korvamerkitty 35,33 milj.€.

Kuva 5 Euroopan komission JTF rahoituksen kohteiksi esittämien alueiden vertailua KAJAK-kohteiden sijainteihin (sijainnit ovat liikimääräiset).

8. ERDF/EAKR

European Regional Development Fund ERDF on Suomessa Euroopan aluekehitysrahasto EAKR. Meneillään oleva kausi on 2021–2027. Rahoitusta haetaan EURA 2021 portaalin kautta, jossa julkaisetaan hankehakuilmoituksia. Rahoitushaku on maakuntakohtaista. Hankeilmoitusten laadinta ja hakemusten läpikäynti on paikallisen maakuntaliiton tai ELY-keskuksen vastuulla. Tämä voi aiheuttaa eturistiriitoja, mikäli rahoituksen hakijana on toinen ELY-keskus.

EAKR-rahoitus on suunnattu EU:n vihreän siirtymän tavoitteiden saavuttamiseen. Rahoitusaste riippuu hankkeen luonteesta. Rahoitusaste määräytyy hakuilmoituksessa määriteltyjen kriteerien mukaan ja se on prosenttiosuus todennetuista kustannuksista. Hakijan on itse rahoitettava loppuosuus. EAKR-rahoitteiset hankkeet ovat budjetillaan pääsääntöisesti alle 200 000€ kokoisia, mutta voivat olla tätä huomattavasti pienempiäkin.

EAKR-rahoitus voisi soveltua innovatiivisen pk-yrityksen toimittaman jatkuvatoimisen seuranta-menettelyn tai online-järjestelmän kokeilemiseen käytännössä. Jatkuvatoimisen online-seurannan ansiosta vähennettäisiin näytteenottokäyntien tarvetta ja näin hiilipäästöjä. Paikallisen pk-yrityksen tuotteiden hyödyntäminen katsotaan hyödyntävän paikallista taloutta, parantamalla yritysten kasvua ja kilpailukykyä. Paikallisen oppi- ja tutkimuslaitoksen sitominen mukaan katsotaan myös yleensä eduksi.

Lapin liiton uusi Lappi-sopimus 2022–2025 pitää sisällään kaivostoiminnan mahdollistamiseen ja parantamiseen tähtääviä toimia olemassa oleville ja tuleville kaivoksille. Sopimuksen ympäristöselostuksessa ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi tehtäviksi toimiksi, tärkeiden elinympäristöjen kunnostamisen, vesistöjen hyvä tilan turvaamisen ja luontopohjaisten ratkaisujen käyttöönotto ja kierto-talouden edistäminen. Näihin asioihin tukeutumien haettaessa liittää hankkeen osaksi liiton agendaa. Lapin liiton EAKR-rahoitushaussa tuetaan: Tutkimus- ja innovointivalmiuksien ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönoton parantamista. Hakija voi olla kunta, yritys tai oppilaitos. Tällöin seuranta-toiminnan rahoittaminen esimerkiksi seurantalaitteiden keitys ja tutkimustoimintana on mahdollista,

kunhan hakijana on jokin muu taho kuin ELY-keskus. Rahoitusmalli on flatrate ja rahoitusaste on 40%.

9. Esimerkkejä mahdollisista hankkeista

Hankeideaa voidaan kehittää mm. seuraavista aihekokonaisuuksista. Usein hankkeissa yhdistyy useita riskinhallintatoimenpiteitä, mutta hankehakemusta laadittaessa on syytä painottaa enemmän uusimpia ja innovatiivisimpia ratkaisuita, muiden ollessa pienemmässä roolissa.

9.1. Pintapeitto- ja pintaeristerakennemateriaalit

Kaivannaisjätealueiden pintapeitto- ja pintaeristerakenteet vaativat massiivisia määriä rakennusmateriaaleja. Peitto- ja eristerakenteet ovat tavanomaisesti tehty käyttäen paikallista moreenia. KAJAK-hankkeeseen kuuluvat kohteet voivat vaatia toimenpiteitä puutteellisen tai epäonnistuneen peittorakenteen takia. Osassa KAJAK-kohteista peittorakenne voi olla kokonaan tekemättä. EU-rahoitteiset kunnostushankkeet voivat olla pilottiluontoisia kokeiluita, joissa tavanomaisten materiaalien sijaan hyödynnetään esimerkiksi teollisuuden ja energiantuotannon jäte ja sivutuotteita, stabiloituja ylijäämäsavia ja/tai stabiloituja ruoppaus sedimenttejä.

Pintapeittokerroksen muuntaminen hiilinieluksi palvelisi alueen imagon parantamista ja sillä saisi rahoitushankesuunnitelmaan lisää sisältöä. Esimerkiksi paju on nyt herättänyt kiinnostusta nopeakasvuisuutensa ja hiilensitomiskykynsä ansiosta. Pajusta valmistettu biohiili sitoo hiiltä maaperään sijoitettuna. Paju vaatii kuitenkin kosteat olosuhteet, joten se ei sovellu jokaiseen kohteeseen, mutta voisi olla potentiaalinen lisäarvontuoja hankkeelle ja kohteelle. Hankkeessa voitaisiin kokeilla erilaisten kasvualustojen vaikutusta pajunkasvulle sekä eri pajulajikkeita. Myös eri lannoitevaihtoehtojen vaikutusta voisi testata hankkeessa.

9.2. Vesien seuranta, hallinta ja puhdistaminen

Haitalliset suoto- ja valumavedet ovat läsnä jokaisella toimenpiteitä vaativalla kohteella, joten näiden monitorointiin ja käsittelyyn uusien tekniikoiden kehittäminen ja testaaminen soveltuisi hanke aihoksi itsenäisenä hankkeena tai osaksi suurempaa hanketta. Uusien ja innovatiivisten vedenpuhdistus- tai pitkäaikaismonitorointiratkaisuiden kehittämiseen ja kokeilemiseen voisi soveltua useampi rahoituskanava, riippuen hankkeen luonteesta ja laajuudesta. Vedenpuhdistuksessa voidaan käyttää esimerkiksi biohiiltä, joka on tuotettu samalla tai muulla kaivannaisjätealueella kasvatetusta pajusta. Innovaatorahoitus soveltuu nimensä mukaan innovaatioiden kehittämiseen ja kokeilemiseen. Pohjois- ja Itä-Suomessa EAKR-rahoitus voisi tulla kysymykseen, mikäli mukana on paikallinen seurantalaittevalmistaja, jonka laitteita kokeillaan ja kehitetään pitkäaikaisseurantaan soveltuviksi. EAKR-hankkeet ovat kuitenkin budjetiltaan pieniä, joten suurempien kunnostustoimiin se ei sovellu.

Passiivisten ja/tai toimiakseen vähän energiaa vaativien pohja- ja pintaveden käsittelymenetelmien pilotointi voisi aihealueena soveltua moneen LIFE-hakuun, jolloin useita KAJAK-kohteita voisi tutkia samanaikaisesti. Se voisi soveltua pienessä mittakaavassa innovaatio- tai Horizon-rahoitteiseksi tutkimushankkeeksi. Päästöjen hillitseminen on EU:n yksi suurista tavoitteista tulevina vuosikymmeninä. Biohiilen käyttäminen pintavesien puhdistukseen on mahdollista, mutta edellyttää teknisten ratkaisujen löytämistä.

Passiivisen vedenkäsittelymenetelmien etäseuranta on myös tunnistettu yhdeksi potentiaalisesti aihoksi rahoituksen hakemiselle. Seuranta voisi olla hälytystoimintoon perustuva. Esimerkiksi jos veden pH alittaa ennalta määrätyn hälytysrajan, tulee siitä ilmoitus erikseen seurannasta vastaavalle taholle, jonka perusteella voidaan olettaa käsittelymenetelmän olevan vikaantunut ja vaativan huoltoa.

10. Yhteenveto

Liitteen 2 taulukkoon on kerätty KAJAK-hankkeen kohteiden perustietoja, joiden perusteella on hahmoteltu EU-rahoitusvaihtoehtojen soveltuvuutta kohdekohtaisesti. Liitteen 2 taulukon on merkitty + jos kohteelle on sovellettavissa kyseinen rahoitus ja ++ jos kohteelle on hyvin sovellettavissa kyseinen rahoitus. Mikäli kohteen kohdalla ei ole merkintää, ei sovellusmahdollisuutta tunnistettu, mutta ei myöskään poissulje rahoituksen soveltuvuutta kohteelle. Liitteen 2 taulukossa kohteet ovat luokiteltu karkeasti myös kokonsa mukaan seuraavasti: S = pienikohde, M=keskikokoinen kohde ja L= suurikohde. Kokoluokittelussa on käytetty harkinnan mukaan joko arvioituja massamääriä tai jätealueiden pinta-aloja.

Tämän rahoitusselvityksen aikana tunnistettiin, että KAJAK-hankkeen kohteet soveltuvat pääsääntöisesti LIFE-environment-haun hankkeeksi, sillä sen muovautuvuus ja tavoitteet soveltuvat niille hyvin. Esimerkiksi luontoa säästävät ja kuormitusta vähentävät kiertotaloushankkeet ovat tällaisia.

Jos vaikutusalueella on luonnonsuojelualueita tai vaikutusalueella elää uhanalaisia lajeja, kohde soveltuu LIFE-nature-haun hankkeeksi. Tällaiseksi alueeksi on tunnistettu Kittilässä sijaitseva Pahtavuoman kaivos. Sen läheisyydessä on luonnonsuojelualue ja kohteen on oletettu aiheuttavan pohja- ja pintavesihaittoja. Toinen nature-hakuun sovellettavissa oleva kohde on Salossa sijaitseva Metsämöntun kaivos, jonka vaikutusalueella on havaittu vuollejokisimpukka, joka on rauhoitettu laji Suomessa.

Jos hanke kykenee tähtäämään kasvihuonepäästöjen vähenemiseen/hillintään tai hankkeessa kyetään sitomaan hiiltä, kuuluu se climate-haun tai innovation fund-rahoituksen alle. Tähän soveltuvia KAJAK-hankkeen kohteita ei tunnistettu tämän selvityksen aikana, sillä tällainen hanke on merkittävästi sidoksissa hyödynnettävään innovatiiviseen teknologiaan. Innovatiivisten teknologioiden kokeyleminen voi sijoittua myös Horizon-rahoituksen alle. Kokonaisbudjetiltaan suurien hankkeiden, joiden kokonaisbudjetti on vähintään 25 milj.€ voi se kuulua JTM rahoituksen alle, mutta hankkeissa täytyy tavoitella hiilidioksidipäästöjen vähenemistä ja edesauttaa ilmasto- ja ilmastoneutraaliustavoitteisiin pääsemistä.

EAKR-rahoitus voi olla hyödynnettävissä Pohjois-Suomessa sijaitsevissa kohteissa. Näiksi tunnistettiin Kemijärven Raajärven ja Kärvasvaaran, Kittilän Pahtavuoman ja Saattoporan sekä Kolarin Rautavaaran kaivokset. EAKR-rahoitusta voisi mahdollisesti hyödyntää seurantavaiheen tarkkailuun ja saman aikaiseen laitekehitykseen, mutta kunnostustoimenpiteisiin rahoitus ei ole riittävä.

11. Lähteet

EU-rahoitusneuvonta. 2021. LIFE-ohjelma. Saatavilla: <https://www.eurahoitusneuvonta.fi/ohjelmat/life-ohjelma>

Euroopan komissio. 2021. List of EU bird species/subspecies considered as "Priority for funding under LIFE", as agreed by the ORNIS Committee. Saatavilla: <https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/docs/2021.04.30%20Updated%20LIFE%20Priority%20Birds%20List%20after%20Ornis%20Committee.pdf>

Euroopan komissio. 2016. European Red List of Habitats Part 2. Terrestrial and freshwater habitats. Saatavilla: https://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/pdf/terrestrial_EU_red_list_report.pdf

Euroopan komissio. a2022. Vuoteen 2030 ulottuva biodiversiteettistrategia. Saatavilla: https://environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_fi

Euroopan komissio. b2022. The three pillars of the Just Transition Mechanism. Saatavilla: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/jtf/just-transition-platform/opportunities

LIFE. a2022. Application Form. Saatavilla: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/life/temp-form/af/af_life-sap-oag_en.pdf

LIFE. b2022. Call for proposal Circular Economy and Quality of Life - Standard Action Projects (SAP) LIFE-2022-SAP-ENV. Saatavilla: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/life/wp-call/2021-2024/call-fiche_life-2022-sap-env_en.pdf

YM. a2022. EU:n LIFE-ohjelma – rahoitusta ympäristö- ja ilmastohankkeisiin. Saatavilla: <https://ym.fi/eu-n-life-ohjelma>

YM. b2022. Materiaalitori. Saatavilla: <https://www.materiaalitori.fi/>

Liite 1

Esimerkkitaupauksia EU-life rahoitusta saaneista hankkeista euroopassa kaivostoimintaan liittyen

Innovative techniques for Facies Weald and Utrillas mine restoration

LIFE16 ENV/ES/000159 | Acronym: LIFE TECMINE

Start Date: 01/11/2017

End Date: 01/05/2022

Total Budget: 1,589,256 €

https://webgate.ec.europa.eu/life/publicWebsite/index.cfm?fuseaction=search.dspPage&n_proj_id=6458

Decreasing the environmental impact caused by abandoned mines on water bodies

LIFE16 ENV/ES/000218 | Acronym: LIFE DEMINE

Start Date: 01/07/2017

End Date: 30/06/2022

Total Budget: 2,184,632 €

<https://webgate.ec.europa.eu/life/publicWebsite/project/details/4627>

MANAGEMENT OF BIOMASS ASH AND ORGANIC WASTE IN THE RECOVERY OF DEGRADED SOILS: A PILOT PROJECT SET IN PORTUGAL

LIFE14 ENV/PT/000369 | Acronym: LIFE No_Waste

Start Date: 01/01/2016

End Date: 31/03/2021

Total Budget: 1,384,481 €

<https://webgate.ec.europa.eu/life/publicWebsite/project/details/4194>

Utilization of by-products and alternative construction materials in new Mine Construction (UPACMIC)

LIFE12 ENV/FI/000592 | Acronym: LIFE+ UPACMIC

Start Date: 01/07/2013

End Date: 31/08/2022

Total Budget: 5,278,182 €

<https://webgate.ec.europa.eu/life/publicWebsite/project/details/3931>

Fluvial freshwater habitat recovery through geomorphic-based mine ecological restoration in Iberian Peninsula

LIFE18 ENV/ES/000181 | Acronym: LIFE RIBERMINE

Start Date: 16/09/2019

End Date: 16/03/2024

Total Budget: 2,941,280 €

https://webgate.ec.europa.eu/life/publicWebsite/index.cfm?fuseaction=search.dspPage&n_proj_id=7195

Liite 2

Rahoitusten soveltuvuus kohdekohtaisesti

Kaivos	Kunta	Suvukivien määrä S/M/L	Rikastushiekka-alueiden laajuus S/M/L	Oletettavia pohja-vesihaittoja	Oletettavia pinta-vesihaittoja	vaikutusalueella luonnonsuojelu-alueita	LIFE-Nature	LIFE-Environment	LIFE-climate	Horizon	Innovation fund	JTM	EAKR
Aijala	Salo	S	L		kyllä								
Hammasmahti	Joensuu	L	L		kyllä			+					
Haveri*	Ylöjärvi				kyllä								
Hällinmäki	Pieksämäki	S	L		kyllä			+					
Hälvälä	Kerimäki	S		kyllä	kyllä			++					
Ilijärvi	Salo	S			ei			+					
Kangasjärvi	Keitele	M		kyllä	kyllä			++					
Kitula	Puumala	S			ei								
Korsnäs	Korsnäs	S	M		kyllä			+					
Kotalahti	Leppävirta	M	L		kyllä			+					
Kylmäkoski	Akaa	S	L		kyllä			+					
Kärväsvaara	Kemijärvi	S	M		kyllä			+					+
Laukunkangas	Enonkoski	S	L		kyllä			+					
Makola	Nivala		L		kyllä			+					
Metsämonttu	Salo	S			kyllä	Vaikutusalueella simpukoita	+	+					
Mätäsvaara	Liekka		L		kyllä			+					
Orijärvi	Salo	S	M		ei								
Otanmäki	Kajaani	M	L		ei								
Otravaara	Joensuu	S			kyllä			+					
Outokumpu, keskustaajama**	Outokumpu	S	L		kyllä								
Pahtavuoma	Kittilä	S		kyllä	kyllä	kansallispuisto, Natura-alue	++	++					+
Raajärvi	Kemijärvi	L	L	kyllä	kyllä			++					+
Rautuvaara	Kolari	M	L		kyllä			+					+
Ruostesuo	Kiuruvesi	S			kyllä			+					
Saattopora	Kittilä	L			ei								+
Särkiniemi	Leppävirta	S		kyllä	kyllä			++					
Telkkälä	Taipalsaari	S			kyllä			+					
Tipasjärvi	Sotkamo	S			kyllä			+					
Vihanti	Raahe	S	L	kyllä	kyllä			++					
Vuonos	Outokumpu	L	L	Kyllä	kyllä			++					
Ylöjärvi	Ylöjärvi		L		kyllä			+					

* Haverin kohde on kunnostettu.

** Outokummun keskustaajama poikkeaa luonteeltaan täysin muista kohteista, joten sen kytkeminen muihin KAJAK-kohteisiin on hankalaa. Outokummun keskustaajamalle on mahdollista kehittää oma hanke, mutta sen tulosten soveltaminen muihin KAJAK-kohteisiin on heikkoa.

12. Kuvailulehti

Julkaisusarjan nimi ja numero: Raportteja 3/2023

Vastuualue: Ympäristö ja luonnonvarat

Tekijät: Ramboll Finland Oy

Julkaisun nimi: Eu-rahoitusmahdollisuuksien selvittäminen Kajak-kohteisiin

Tiivistelmä :

KAJAK-hankkeessa selvitetään suljettujen ja hylättyjen kaivannaisjätealueiden riskejä. KAJAKin tavoitteena on saada vanhojen kaivannaisjätealueiden ympäristö- ja terveysriskit kestäväällä tavalla hallintaan.

Tässä selvityksessä käsitellään yleisellä tasolla minkälaisia EU-rahoituskanavia olisi KAJAK-hankkeen käytettävissä. Lisäksi esimerkkien avulla luodaan viitekehys tehtävistä toimenpiteistä ennen rahoitushakua, haun vaiheista ja aikataulutuksesta.

Selvityksessä pääpainotuksena on EU-LIFE-ohjelman kautta haettavassa rahoituksessa. Muita tunnistettuja rahoituskanavia ovat mm. Horizon-, Innovation fund- ja Just transition mechanism-rahoitus, jotka ovat LIFE-rahoitukseen tapaan suunnattu koko Euroopan unionin alueelle. Rahoituskanavia vertaillaan yhteneväisyyksien, eroavaisuuksien ja erityispiirteiden kautta.

LIFE-Environment-rahoitus tunnistettiin olevan sovellettavissa useimmille KAJAK-kohteista. Lisäksi kansallisista, Euroopan unionin osarahoittamista rahoituskanavista, tunnistettiin Euroopan aluekehitysrahasto mahdollisesti soveltuvaksi Pohjois-Suomessa sijaitseville kohteille.

Asiasanat: Kaivosalueet, ympäristörakentaminen, rahoitus

ISBN (PDF) 978-952-398-113-3

ISSN (verkojulkaisu) 2242-2854

URN:ISBN:978-952-398-113-3

Julkaisun osoite: www.doria.fi/ely-keskus

Sivumäärä: 26

Kieli: Suomi

Kustantaja /Julkaisija: Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Kustannuspaikka ja -aika: 18.1.2023 Tampere

RAPORTTEJA 3 | 2023

EU-RAHOITUSMAHDOLLISUUKSIEN SELVITTÄMINEN KAJAK-KOHTEISIIN

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-398-113-3 (PDF)

ISSN 2242-2854 (verkkajulkaisu)

URN:ISBN:978-952-398-113-3

www.doria.fi/ely-keskus | www.ely-keskus.fi